

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVER SI LUMINA

JUSTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 >
Pe 3 luni 8 >

Studenții plătesc pe jumătate.

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA

BUCURESCI

Oheul Dămboviței (Casa Cănuță)

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Un număr vechi 2 Lei

 Cine primește două numere consecutive din acest ziar se consideră ca abonat.

Domnii cari primesc ziarul nostru sunt rugați cu insistență să bine voiască a ne plăti sumele datorite incasatorului nostru ce se va prezenta cu chitanță în regulă.

Administrația

S U M A R

Jurisprudența Română:

Tribunalul Iași secția II-a Comercială: *Anton Lochman cu Carol Hertenberg și Ministerul de Interne.*

Informații, Bibliografii, Anunțuri.

JURISPRUDENȚA ROMANA

TRIBUNALUL IAȘI SECȚIA II-A COMERCIALĂ

Sedința de la 16 Noembrie 1895

Președenția d-lui D. G. MAXIM, Președinte

Sentința comercială No. 253

Anton Lochman cere resilierea contractului de arendă a Farmaciei la Hygea din Iași contra lui Carol Hertenberg.—Hertenberg introduce acțiune în daune contra proprietarului și cerere de revocare a hotărârii Ministerului de interne, prin care s'a ordonat închiderea pe cale administrativă a citatei farmacii, ne recunoscându-i-se dreptul său de dirigente obținut sub legea din 1874.

Farmacii.—Cum se pedepsesc convențiunile comise de farmaciști la legea sanitară și la regulamentele farmaceutice.—De cine se pronunță pedepsele.—Dacă decisiunile autorităților administrative ce pronunță închiderea unei farmacii se pot ataca înaintea instanțelor judecătorești.

Străini.—Ce drepturi avea străinii în țările Române înainte și sub regulamentul organic.—Dacă puteau avea imobile.—Dacă se bucurau de drepturile civile.—Dacă în puteri puteau face parte din sfatul orășenesc.

Farmacii.—Exercițiul farmaciei sub legiurile vechi sub regulamentul organic și sub legile actuale.—Dacă străinii s'au bucurat și se bucură de acest drept.—Dacă acest drept este transmisibil sau personal.

Neretroactivitatea legilor.—Dacă legile sanitare sunt retroactive.—Dacă drepturile farmaciștilor străini do-

bindite sub legi anterioare pot fi nesocotite de legile noi.

Contract de închiriere.—Clausă de resiliere pentru neplata chiriei.—Renunțarea tacită la clausă.

Farmacii.—Inchirierea unei farmacii.—Dacă proprietarul unei farmacii poate cere resilierea contractului de închiriere pe motiv că chiriașul nu întrunește condițiunile cerute de lege pentru a fi diriginte.

Farmacii.—Dacă chiriașul unei farmacii poate refusa plata chiriei pe timpul cât farmacia este închisă din ordinul autorităților administrative.

Farmacii.—Dacă chiriașul unei farmacii poate cere daune de la proprietarul ei pe motiv că acesta ar fi refuzat să-l dirijeze farmacia pe timpul cât el, chiriașul a fost oprit de a dirige.

Convențiunile comise de farmaciști la legea sanitară și la regulamentele farmaceutice se pedepsesc cu amendă și chiar cu închiderea vremelnică sau definitivă a farmaciei.—In asemenea cas, amenda se pronunță de tribunalele ordinare dupe dreptul comun, iar pedeapsa închiderii provisorie sau definitivă a farmaciei se pronunță de puterea executivă, și de consiliul sanitar superior.

Decisiunile puterii executive prin cari se ordonă închiderea unei farmacii se pot ataca, de cei interesați, înaintea tribunalelor ordinare.

2) Atât în Muntenia cât și în Moldova, înainte de regulamentele organice, străinii s'au bucurat de cea mai mare toleranță religioasă și în mare parte s'au bucurat de drepturile civile.

3) Înainte de regulamentele organice, străinii nu puteau dobîndi în Muntenia averi nemiscătoare, însă în Moldova evreii și armenii puteau cumpăra case și prăvălii în orașe.

4) Subt regulamentul organic, care a fost protector și larg pentru străini în ceea ce privește negoțul, se prevede că străinii, îndată ce se supuneau la plata de patentă și alte dări ale orașului, numai de cât se puteau înscrie între pămînteni, și aveau aceleași drepturi ce aveau pămîntenii neguțători și industriași, adică toate drepturile românilor, afară de cele politice.

5) Străinii din porturi, subt regulamentul organic, dacă se lepădau de protecția străină puteau fi aleși în sfatul orășenesc.

6) Exercițiul farmaciei se considera ca un comerț și străinii erau volnici a ține spițeriă, îndată ce înfățișea comisiunei de doctori diplome pe numele lor cum că într'adevăr au petrecut cursul învățătorei dupe orinduiala la vre una din Academii.

În privința farmaciștilor, înainte de regulamentul organic, Domniile le dădeau privilegiu de farmacie cari treceau la moștenitori.

Regulele organice, atât din Moldova cât și din Muntenia, găsind concesiunea dreptului de farmacie consacrat prin diferite hrisoave domnești, l-au menținut formal prin § 105, dupe care „privilegiul de a deschide o farmacie în puterea unui hrisov domnesc, poate să treacă la chironomul celui cu privilegiu, dacă va avea documenturile cerute, cari se vor supune comitetului sănătății, sau dacă va încredința direcția unui provisor cu diplomă cunoscută de bună, iar dacă nici una nici alta nu se va urma, atunci se va scoate din numărul spițerielor.”

Prin legea din 1874 s'a introdus un principiu nou, în cea ce privește exercițiul farmaciei, dreptul absolut personal, dat pe viață pentru a nume persoană și fără drept de transmitere, și în același timp s'a dispus ca numai pînă în anul 1878 să se poată da concesiuni farmaciștilor străini, iar de la această dată în colo asemenea concesiuni de farmacie să nu se mai dea de cât românilor, și numai în lipsă de farmaciști români să se dea străinilor dreptul de dirigență.

O dată însă acordat acest drept străinilor, el nu este temporal ci ne limitat, neputându-se retrage de cât de tribunale sau curți în casurile prescise de art. 96 din menționata lege din 1874.

Legea sanitară din 1885, ocupându-se de dreptul de concesiune cât și de dreptul de dirigență al farmaciilor, a revenit la trecut, reinfințând,—însă numai în favoarea românilor,—dreptul de farmacie ca concesiune, transmissibil prin vânzare sub anumite condițiuni, sau prin succesiune văduvei și copiilor, dispunându-se în același timp ca arendașii și administratorii de farmacie străini să fiu admiși pînă în 1886.

Această lege ne vorbind nimic de drepturile dirigenților obținute sub vechea lege sanitară, implică aceste drepturi aș rămas în ființă.

Legea sanitară din 1893 a conștințit drepturile dirigenților străini câștigate sub imperiul legiurei din 1874, și pe care legea din 1885 nu i-a atins.

7) Legile sanitare nu au nici o putere retroactivă, astfel că drepturile câștigate de farmaciștii străini sub legi anterioare nu pot fi nesocotite de și legile noi schimbă condițiunile de admisibilitate ale dirigenților de farmacie.

De aci reese că autoritatea administrativă nu poate închide o farmacie numai pe motiv că dirigențele este străin, când dînsul a câștigat acest drept în virtutea unei legi anterioare care permitea străinilor să fie dirigenți de farmacie, și deci instanțele judecătorești sunt competente a judeca încheerea autorității administrative și a ordona redeschiderea farmaciei.

8) De și în cas când într'un contract de închiriere se află clausă că contractul este de drept resiliat fără judecată sau somația, în cas de neplată a chiriei, judecata nu este chemată de cât a constata desființarea contractului prin voința părților, totuși când chiriașul invoacă că în urma contractului a intervenit o nouă convenție, tacită sau spusă, ce a modificat-o, judecata trebuie să examineze faptele de care se prevalează chiriașul și prin care voește a stabili noua învoială.

9) Proprietarul unei farmacie nu poate cere resilierea contractului de închiriere a farmaciei pe motiv că chiriașul farmaciei nu întrunește condițiunile cerute de lege ca farmacist dirigent.

De și dirigențele unei farmacie nu se mai folosește de această farmacie pe timpul cât îi este închisă de administrația, totuși dînsul nu poate refusa plata chiriei imobilului în care se află farmacia, într'u cât această nefolosință n'a fost motivată prin faptul proprietarului.

10) Arendașul unei farmacie căruia i s'a interzis de autoritatea administrativă dirigerea farmaciei nu poate pretinde daune de la proprietarul farmaciei ce i-ar fi refuzat să-i dirigeze farmacia pe timpul interdicțiunii, într'u cât proprietarul închiriându-i farmacia nu a înțeles că pune la dispoziție de cât imobilul nu și serviciile sale.

Obligațiunea pusă de lege proprietarului de a face ca arendașul să se bucare neimpeditat în tot timpul arendeii se referă numai la imobil, și deci proprietarul nu

poate fi răspunzător de diversele cauze personale arendașului ce i aduc imposibilitatea folosinței.

S'a auzit : d-nii avocați V. Dimitriu și Pandelescu Zanfirescu din partea lui Ant. Lochman, d-nii avocați V. Scully-Logotidides și G. I. Cristofor, din partea lui Carol Herzenberg, și d-l avocat Grigore I. Bucliu din partea Ministeriului de Interne.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere acțiunile juncte: cea pornită de către Carol Herzenberg contra Ministeriului de Interne, care are de obiect înfirmarea hotărîrelor din 20 August și 13 Septembrie curent, prin care i s'a închis pe cale administrativă Farmacia Curței la Hygea din acest oraș, arendată numitului de către Anton Lochman și recu noașterea dreptului său de dirigență de farmacie; cele patru acțiuni pornite de către Anton Lochman contra lui Herzenberg care au de obiect resilierea contractului de arendă a citatei farmacie, evacuarea ei și condamnarea la daune; cele două acțiuni de validare a le oferitelor reale a sumelor consemnate de către Herzenberg în contul lui Lochman, drept prețul arendeii pînă la 9 Martie 1896; precum și acțiunea reconvențională în daune formulată contra aceluiaș proprietar a farmaciei.

A) Acțiunea lui Herzenberg contra Ministeriului.

a) În privința competenței.

Având în vedere că Ministerul de Interne opune în primul loc necompetința Tribunalului de a censura actul administrativ prin care i s'a tăgăduit dreptul de dirigență și s'a ordonat închiderea farmaciei.

Considerând că legiuitorul sanitar, prin art. 119, în scop de a asigura buna funcționare a farmaciilor, a pedepsit cu amendă și chiar cu închiderea farmaciei contravenițiunile la această lege și la regulamentele farmaceutice; diferind succesiv pronunțarea amendei tribunalelor ordinare după dreptul comun, iar pedeapsa închiderii provisorie sau definitivă a farmaciei, ca măsură de salubritate publică, în competența puterii executive și a Consiliului sanitar superior, spre a o aplica ori când asemenea instituțiuni vor fi dirijate, de către un farmacist nerecunoscut ca dirigență sau când nu vor fi înzestrate cu medicamentele necesare de calitatea prescisa de farmacoapee, cu instrumente, uneltele și drogele necesare.

Considerând că de și în această privință alineatul 4 al art. 119 s'a modificat precis de către Comitetul delegaților Camerei, adăogându-se cuvintele *sau definitivă*, după facultatea închiderii provisorie acordată Ministerului de Interne, așa precum a fost în primul loc redactat de Senat și deci este necontestată inovațiunea adusă în această privință de legea în vigoare, care lasă formal în judecata puterii executive dispozițiunea închiderii unei farmaciei neconstituită conform regulamentelor farmaceutice, adică necondusă de un dirigență cerut de lege sau neînzestrată cu materialuri bune și ustensilele trebuincioase unei farmacie serioase; totuși, rămâne încă întrebarea dacă asemenea hotărîri, referitoare numai la administrația propriei zisă și care nu revin puterii executive în toată plenitudinea ei, pot fi supuse controlului instanțelor judecătorești atunci când se reclamă de cei jigniți prin ele că au fost pronunțate cu exces de putere sau cu călcarea legilor și a regulamentelor. (A se vece: Desbat. Adun. dep. Monit. Of. No. 89 din 25 Mai 1883, pag. 1471 și urm.; Desbaterile Senatului, Monit. Of. No. 59 din 22 April. pag. 747).

Considerând că aplicațiunea tendinței moderne de a diferi instanțelor judecătorești cercetarea conțențiosului administrativ și-a găsit rațiunea în însăși importanța materiilor care fac obiectul conflictelor ivite între particulari cu autoritatea administrativă, pentru că hotărîrele administrative ating și ele adesea-ori dreptul de proprietate sau pozițiunea socială a unei persoane, câștigată prin muncă de ani îndelungați, precum este măsura luată de Minister în cazul care ne preocupă; și, precum cele două instanțe judecătorești pot să interprete greșit un text de lege sau să i depășească limita, de asemenea și administrația poate comite aceeași gre-

sală și ar fi fost jignitor intereselor societății ca numai hotărârile instanțelor judiciare să fie supuse controlului Casațiunii, iar cele administrative să rămână neatacabile chiar dacă sunt date prin exces de putere sau cu violarea legilor menite a le aplica.

Considerând că legiuitorii noștri călăuziți de aceste principii au diferit pe rând diferitelor instanțe recursul contra hotărârilor administrative și în primul loc între atribuțiile Consiliului de stat prin legea sa constitutivă din 13 Februarie 1864, erau acele relative la conțiosul administrativ, prevăzute de art. 51 și după care particularii vătămăți în interesele lor prin o măsură administrativă puteau reclama la Consiliu în contra hotărârilor Miniștrilor date prin exces de putere sau cu călcarea legilor. Pe lângă competența organizată de procedura Codicelui civil, promulgată în 1865, sa diferit, la 16 Iulie 1866, prin legea desființătoare Consiliului de stat, în judecata instanțelor judecătorești ordinare toate afacerile pe care Consiliul le judeca pe temeiul legii sale constitutive (art. 8), și prin urmare și acele privitoare la plângerile particularilor contra măsurilor administrative luate de Miniștrii prin violare de lege sau exces de putere și întru cât de atunci nici o lege n'a intervenit care să dărîme această competență, rămâne constant că acțiunea particularilor subsistă și poate fi exercitată ori de câte ori se referă la un act de administrație ordonat în afară de limita legii, iar tribunalele sunt îndreptățite să statueze ast p'a conțiosului administrativ și să revoace măsurile luate, fie prin acțiune, fie prin proibitiune, ori de câte ori constată exces de putere sau violare de lege.

Considerând, în fine, că recursul în afacerile de asemenea natură nu este conferit prin vre-o lege altor instanțe speciale, și deci Tribunalul, potrivit articolului 8 al legii din 1866, având căderea de a cerceta dacă hotărîrea ministerială luată contra farmacistului Carol Herțenberg s'a pronunțat prin violarea articolelor din legea sanitară ce se invoacă sau sa făcut exacta ei aplicațiune, rămâne stabilit că incidentul de necompetență «ratione materiae» propus de Minister, cată a fi respins ca neintemeiat.

b) In privința dreptului de dirigență.

Având în vedere că, în spiritul acțiunii sale, Herțenberg pretinde că i s'a acordat nelimitat de către Minister dreptul de dirigență, în baza art. 84 al legii sanitare din 1874, după care calitatea de român nu era o condițiune esențială pentru obținerea acestui drept, care, odată câștigat nu i se poate ridica în baza unor dispozițiuni a legilor succedate în urmă, ce cer cetățenia pentru dirigență, pentru că aceste legi nu pot avea efect retroactiv asupra dreptului său și în subsidiar dacă nu i se recunoaște, a i se permite de a exploata mai înainte farmacia ce o are în arendă sub dirigența farmacistului Reiniche, cu care s'a învoit în această privință, după cum dovedește cu contractul înfățișat în instanță, căci legea sanitară, prin art. 130 și 134, permite administrația unei farmacii pe socoteala unei alte persoane, așa că prin violarea lor i s'a respins de către Minister și cererea făcută în urmă.

Considerând că din actele prezentate de către reclamantele Herțenberg și mai ales din dosarul Ministerului de Interne, serviciul medical, sub No. 29 din anul curent rezultă următoarele:

La 24 Octombrie 1883, numitul, în baza art. 84 din legea sanitară atunci în vigoare și a art. 3 din Regulamentul pentru numirea dirigenților de farmacii, promulgat în 16 Octombrie 1882, cari admiteau și pe străini ca dirigenți de farmacii, în lipsa de români, a fost admis la examenul de aptitudine și reușind, Ministerul, în baza avisului Consiliului sanitar superior din 8 Noiembrie 1883, ia conferit dreptul de dirigență nelimitat și fără nici o restricțiune. În adevăr, din încherea Consiliului, aprobată de Minister și din Certificatul Ministerului sub No. 8018 din 8 Noiembrie 1883, reiese că pe când lui Herțenberg, Petelentz, străinul născuți în țară și altor români din naștere li s'a acordat dreptul dirigenței fără durată, altor farmaciști supuși austro-ungari li s'a acordat același drept pe timp mărginit,

numai pe timpul convențiunii comerciale dintre România și Austro-Ungaria, adică până în 1886. (Vezi dos. Minist. pag. 7 și 10). În temeiul acestui Certificat, Herțenberg funcționează ca dirigenle al farmaciei Curței la Hygea, arendată de la Anton Lochman până în Februar 1888 și de atunci încă Ministerul, nerecunoscându-i dreptul câștigat, pentru că este străin îl tolerează numai a dirige farmacia arendată, până la 9 Septembrie 1893, data expirării noului contract intervenit cu proprietarul Lochman. Herțenberg reînnoește a doua oară contractul de arendă până în anul 1900 și mai înainte de a i se implini termenul pentru care fusese tolerat, face o nouă cerere spre a fi menținut în această calitate și pe tot timpul duratei ultimului contract. Ministerul, de acord cu avisul Consiliului îi refuză cererea, în baza jurnalului Consiliului de Miniștrii sub No. 12 din 3-Noembrie 1892, prin care s'a dispus retrageria dreptului de dirigență farmaciștilor străini, după expirarea termenelor ce le au fost acordate, cu toate că acest jurnal nu i se putea aplica reclamantului, căruia i se încuviințase, după examen, un drept nelimitat potrivit legii atunci în vigoare, (pag. 19 acelaș dosar). Reclamantele stăruiind a obține împământenirea, încă cu mult timp înainte, a obținut o nouă toleranță în dirijarea farmaciei care expirând și numitul continuând exercițiul dreptului său, s'a dispus la 15 Ianuar curent de către Minister, după avisul Consiliului sanitar, închiderea farmaciei pe cale administrativă, de oare ce Adunarea deputaților îi respinsese la 26 Noiembrie 1894 cererea sa de împământenire, (pag. 60). În acest interval proprietarul cere dirigența farmaciei arendată pe care o și obține. Se procede la o anquetă care constată la 14 August că Herțenberg continuă în realitate a usa de dirigență ce nu i se recunoscuse și în urma ei Ministerul, la 20 August și 13 Septembrie, cu avisele conforme ale Consiliului sanitar sub No. 878 și 975, hotărăște ca farmacia în cesiune să fie imediat închisă pe cale administrativă, ceea ce s'a și executat de către Primarul Urbei Iași la 15 Septembrie, după ce mai întâi i se refuză tot la 13 Septembrie cererea sa de a i se permite să continue arenda sub dirigența farmacistului Carol Reiniche, al cărui consimțământ înscris îl înaintase în acest scop Direcției serviciului sanitar cu o di mai înainte. (pag. 95, 125—128 și 133 acelaș dosar). În timpul când areva din farmacie urma să se predea tot pe cale administrativă cu inventar proprietarului Lochman de către Comisiunea adhoc numită de Minister. Lucrare care s'a început la 27 Septembrie, Herțenberg, care nu înceta de a protesta contra execuțiunii excepționale ce suferă, se plânge din nou contra acestei măsuri, ca unul ce continuă a fi arendaș și contractul său nu fusese desființat nici voluntar nici judecătorește și ast-fel, de această dată, Ministerul la 6 Octombrie revocă măsura de predate; iar în ce privește redeschiderea farmaciei dispune a se aștepta rezultatul judecății. (pag. 144 și 194).

c) Intinderea dreptului de dirigență față cu legile sanitare succedate după ce a fost acordat.

Considerând că pentru a se determina ast-fel dreptul obținut ca străin, de către farmacistul Herțenberg, sub imperiul legii din 1874, este necesar a se cunoaște motivele ce au determinat acest legiuitor la alcătuirea dispozițiunilor privitoare la farmacii; și fiind-că el a introdus principii noi, trebuie să știm care a fost sistemul vechii legislațiuni precum și acel al legilor succedate în urmă, cesiunii asupra cărora găsim următoarele:

Mai înainte de regulamentele organice, străinii au găsit în ambele noastre țări cea mai mare toleranță religioasă și în mare parte au avut bucurarea drepturilor civile. În Valachia ei nu puteau dobândi averi nemisțătoare pentru că, precum zic unele hrisoave, prin meșteșugurile lor au pricinuit multe stricăciuni țării și neamului boeresc. În Moldova, mai liberală, jidovii și armenii puteau cumpăra case și dughene prin orașe. Negoțul era de obște volnic chiar străinilor și diferiți Domni le dedeau privilegiu de farmacii, cari treceau la moștenitori, așa că încă de pe atunci s'a

născut cea-ce după legele din urmă se numesc drepturi sau concesiuni. Chiar astăzi se mai găsesc aproape 120 farmacii, cu drepturi, în baza hrisoavelor. (Uricarul T. Codrescu : I, pag. 159—143, V, pag. 337, VI, pag. 422 ; Colectia Pastia, I pag. 139—143 ; Demitrie Cantemir, Descriptio Moldaviae, cap. XVI.)

Regulamentul organic a fost protector și larg pentru străini în ce privește comerțul. O secțiune întreagă se ocupă despre slobozenia negotului, (art. 154—163). După § 8 al art. 379, străinii, îndată ce se impuneau la plăta de patentă și alte dări ale orașului, numai de cât se puteau înscrie între pământeni, și aveau aceleași drepturi ce au și pământeni neguțători și industriași, adică toate drepturile românilor, afară de cele politice. Era cam aceea ce se numește după legea franceză «autorizațiunea de a-și stabili domiciliul», (art. 13 cod. civ. fr.). Străinii din porturi, dacă se lepădau de protecția străină puteau fi aleși în sfatul orașenesc, (articolul 5). Exercițiul farmaciei se considera ca un comerț și străinii erau volnici a ține spițerii, îndată ce înfățișau comisiunei de doctori diplome pe numele lor, cum că întru adevăr au petrecut cursul învățaturii după o-rânduială la vre-una din Academii, (art. 2, art. 47 din reg. cap. I § 1—5 legea lui Caragea, legea din 2 Septembrie 1852 manualul administr. al Moldovei II, pag. 451. Regulamentele organice au găsit concesiunea dreptului de farmacie, consacrat prin diferite hrisoave și l'a menținut formal prin § 105, după care «privilegiul de a deschide o farmacie în puterea unui hrisov domnesc, poate să treacă la clironomul celui cu privilegiu, dacă va avea documenturile cerute, care se vor supura comitetului sănătății, sau dacă va încredința direcția unui provisor cu diplomă cunoscută de bună, iar dacă nici una nici alta nu se va urma, atunci se va scoate din numărul spițeriilor.»

După unirea principatelor, primul legiuitor sanitar din 1874, a găsit această stare de lucruri: pe de o parte, exercițiul profesiunii de farmacist accesibil tuturor străinilor cari treceau examenul înaintea comisiunii respective, pentru că în țară se găseau atunci abia nouăzeci de farmacii români și apoi, concesiunea dreptului de farmacie, consacrat ca un monopol prin hrisoave, în mare parte străinilor așezați în țară și transmisibilă urmașilor. Cu ocaziunea discuțiunii urmată în sinul corpurilor legiuitoare s'a criticat mult întinderea privilegiului dreptului de farmacie prin succesiune sau vânzare, susținându-se că, în interesul îmulțirii farmaciștilor români, ar trebui mărginit asupra persoanei căreia i sa concedat ; dar regretatul Mihail Cogașnicănu a arătat că dreptul de farmacie s'a considerat tot-d'a-una ca o proprietate imobiliară, că el trece prin succesiune ca avere în baza titlului de concesiune și că nu se pot ridica prin o trăsătură de condei drepturile dobândite prin hrisoave. Ast-fel, dacă prin această lege s'a introdus un principiu nou, dreptul absolut personal, în ce privește concesiunile viitoare, care după art. 87 se dau pe veață pentru anume persoană și fără drept de transmitere, pentru ca acest monopol să nu se prelungească în detrimentul Românilor, s'a interzis prin art. 88 al legii de a se mai da concesiuni farmaciștilor străini după anul 1878, ear în scop ca drepturile câștigate în trecut, de străini sau naționali, să nu poată fi exercitate în viitor de cât dacă sunt în conformitate cu prescripțiunile Regulamentului organic, s'a ajuns la o soluțiune justă, nesupunându-se și întocmindu-se două comisiuni adhoc, acele de la articolele 104 și 105 a legii, menite a verifica titlurile de proprietate a farmaciștilor vechi și a desființa concesiunile ce nu întrunesc condițiunile legiuite. Nu rămâne deci îndoială că, dacă comisiunile regulate date străinilor au fost respectate de legiuitorul din 1874, cu toate că din desbateri rezultă că au fost privite cu ochi răi, n'a putut același legiuitor să iea măsuri mai severe contra dirigenților de farmacii străini, acordându-le numai un drept provisoriu, pentru că misiunea lor se stinge odată cu individul, aptitudinea lor urma să fie încercată prin examen ; și în lipsă de farmaciști români, era absolut nevoie ca să se acorde avantaje mai serioase străinilor ce se devotau farma-

ciei, ca să poată fi atrași, adică cel puțin un drept de dirigență permanent și nesupus la discreția autorității sanitare. Ar fi fos în adevăr injust, ca legiuitorul să acorde acest drept străinilor pentru un timp limitat, atât cât s'ar simți necesitate de densii și de la un moment să le tăgăduiască continuarea exercițiului acestui drept pentru motivul că sunt deja farmaciștii români, și în tot cazul dacă ar fi avut intențiunea de a-l limita ar fi precisat aceasta formal pentru a nu lovi pe acei străini cari sa datat la studiul farmaciei, îndreptății că vor avea tot-d'auna acest drept, față cu textul legii ce il acorda. (Vezi Monitorul Oficial Nr. 118 1 Iunie 1874 pag. 752—754).

Dar legiuitorul din 1874, dominat în realitate de speranța că în curând mulți tineri români se vor deda la studiul farmaciei, a prescriis în termeni categorici că până la 1878, Ministerul de interne va putea confirma și străini ca dirigenți de farmacii, ear de la această dată nu va putea da dreptul de dirigență străinilor de cât în lipsă de farmaciști români. Resultă clar din litera și spiritul legii că aceste termene privesc autoritatea administrativă superioară, căreia îi circumscrisse latitudinea în care poate aproba ca dirigenți farmaciștii străini. Pe cât timp li se acordă străinilor acest drept ? Este el temporal sau nelimitat ? Legiuitorul face asupra acestui punct, și din această tăcere concludem că dreptul de dirigență, confirmat legalmente, este nelimitat ; ceia ce resultă chiar implicit din principiile generale ale legii, pentru că desi în momentul când ea dă posibilitate străinilor de a ajunge la dirigență, cere pe de altă parte cetățenia în persoana dirigenților prin un articol subsequent, aceasta însemnează că în regulă generală se admit români, și ca excepțiune numai în lipsa lor se admit străinii ; ear dreptul unor și altor, odată admis, nu se poate retrage de cât de Tribunale sau Curți în casurile prescrie de art. 96 din aceeași lege. Aceasta mai resultă chiar din regulamentul pentru numirea dirigenților promulgat de 16 Octombrie 1882. Din al. 2 art. 3 a acestui Regulament se observă lămurit că la confecționarea lui s'a înțeles articolul 84 din legea sanitară, în sensul cel mai larg, scutindu-se de examenul de aptitudine pe acei dintre farmaciștii străini cari au dobândit dirigența pe baza art. 84 din legea sanitară.

Legea sanitară din 1885 s'a ocupat și ea atât de dreptul de concesiune cât și de dreptul de dirigență. Experiința dovedise că încercarea legiuitorului din 1874 cu concesiunile cu drept absolut personal lasau mult de dorit, căci farmaciștii români cari deschideau până atunci farmacii cu drept personal, sau pus într-o pozițiune de inferioritate sdrorbitoare față cu farmaciile vechi, create în puterea hrisoavelor, cu dreptul de a fi transmisibile și care mai toate erau în mâinile străinilor. Unii aveau farmacii cu drept de moșteniri, pe când cei lalți, români, aveau un fel de magazine. Față cu această stare de lucruri, legiuitorul a revenit la trecut, reînființând numai în favoarea Românilor dreptul de farmacie ca concesiune, transmisibil prin vânzare sub anumite condițiuni, sau prin succesiune văduvei și copiilor, (art. 84—90). Pentru desființarea monopolului s'a cercat însă și acest legiuitor și după discuțiunile urmate s'a admis ideea ca Statul să cumpere dreptul de farmacie de la proprietari, (al. ult. art. 88 vezi și Monit. Of. No. 85 din 21 Mart. 1885, ședința Senatului din 16 Mart. 1885). Cât privește farmaciștii dirigenți acest legiuitor s'a ocupat din nou, și fiind-că încă cea mai mare parte dintre arendașii și administratorii dirigenți erau străini, în lipsă de români, s'a dispus prin art. 85 a acestei legi ca să fie admiși până în anul 1886, data expirării convențiunii de comerț cu Austro-Ungaria, cea ce se admisesse și prin Jurnalul Consiliului de Miniștri din 12 Oct. 1882, aprobat prin Decretul regal No. 7301. Nici prin această lege nu se vorbește nimic despre drepturile dirigenților obținute sub vechea lege sanitară, care deci implicit au rămas în ființă.

La 1893, noul legiuitor sanitar a găsit situațiunea farmaciștilor schimbată. Din cele 168 de concesiuni de farmacii, 138 se găseau ale românilor, și dintre cei lalți farmaciști se mai aflau numai : 16 dirigenți străini, 10

arendasii și 4 administratori. Dirigenții erau dintre acei cu drepturile câștigate sub imperiul legiuirii din 1874, pe care legea din 1885 nu ia atins cu toate că nu admitea dirigenți străini de cât până în 1886. Aceste drepturi le-a conștințit și noul legiuitor pentru că nu le-a abrogat prin nici un text, căutând numai să complecteze regulile legii anterioare în ce privește acordarea concesiunilor, pe care le consideră ca un drept personal transmisibil sub anumite condițiuni prin vânzare către farmaciști români, sau prin succesiune către văduvă sau copii (art. 123—127 Monit. Ofic. No. 89 și urm. din 1893; Desbaterile Camerei și Senatului pag. 1471 și urm.).

Considerând că din examinarea tuturor acestor legi este stabilit că dreptul farmaciștilor străini acordat sub imperiul legii din 1874 și prin urmare și acel al reclamantului Herțenberg, nu le-a fost abrogat prin legile subsecvente; căci, deși aceste legi conțin dispozițiuni după care între calitățile ce se pretind dirigenților este și cea de a fi români sau naturalizați, totuși ele referindu-se la viitor nu pot avea putere retroactivă spre a atinge drepturi dobândite într'un timp când nu se găseau în legislațiunea sanitară; și ca consecință, reclamanțele Herțenberg se bucură și astăzi de dreptul de diriginte, aprobat legalmente și fără limită de către Minister într'un timp când legea i permitea a-l acorda și străinilor.

d) *Neretroactivitatea legilor sanitare asupra acestui drept și violarea art. 84 al legii din 1874 și art. 119 al. 4 al legii în vigoare.*

Având în vedere că Ministerul de interne, prin reprezentantul său susține că acest drept nu poate folosi lui Herțenberg, pentru că dispozițiunile legii sanitare fiind de ordine publică, care se schimbă după interesul societății când este necesar a se lua alte măsuri, nimeni nu poate dobândi drepturi isvorâte din asemenea legi, în care și găsesc limită interesele materiale ale particularilor.

Considerând că dacă principiul neretroactivității legilor, nefiind prescris în Constituțiune, nu este un principiu constituțional, adică o lege impusă chiar legiuitorului, ci numai o dispozițiune legislativă ordinară înscrisă în fruntea codicelui civil, așa că numai de câte ori legiuitorul însuși va declara că o lege este retroactivă, ea va fi obligatorie pentru trecut: totuși, în general se admite că legile asupra materiilor care se țin de ordinea publică sau de bunele moravuri, acele a căror scop este de a garanta siguranța cetățenilor, trebuie să fie asimilate în cea ce privește influența lor asupra trecutului legilor constituționale și politice, și aceasta pentru că va socoli tot-deauna că ar fi absurd de a se menține aceia ce tulbură ordinea, de a lăsa să subsiste pericolul pentru fie care cetățean și anarhia în țară numai pentru singura teamă ca să nu jignim principiul neretroactivității legilor.

Considerând deci, că aplicând aceste reguli dispozițiilor legii sanitare privitoare la farmacii, vedem că legiuitorul în această materie având de împăcat înaltul interes al siguranței publice ce caută să-l ocrotească cu multiplele interese private ce concernă proprietatea și exploatarea farmaciilor a trebuit, în primul loc, să ia măsurile cele mai serioase în interesul garanției publicului, prin întocmirea unui control și a unei privigheri deosebite în ce privește exercițiul farmaciei, luând dispozițiuni care toate se referă ast-fel la interesul general al societății, și se vor aplica atât farmaciilor cât și farmaciștilor anteriori legii, de ore ce acest interes general cere ca legile să poată fi modificate, ameliorate și ca, prin urmare, legile nou presumate mai bune să înlocuească cât mai în grabă și în cât mai universalmente posibil legile cele vechi a căror defecte cele dintâi au de scop să le înlăture sau să le îndrepte.

Considerând însă, că ori ce regulamentare s'ar facea din punctul de vedere al interesului public, farmacia este un fond material de comerț, un fel de comerț excepțional, unde legiferând în consecință, legiuitorul a trebuit să satisfacă și interesele particulare, garantând

capitalul angajat în asemenea întreprinderi, căutând să mărească creditul întreprinzătorului și în fine asigurând drepturile câștigate de farmaciști cu diplome, fie în ce privește dirigența, fie exercițiul acestui comerț sub direcțiunea altuia, prin declararea acestor drepturi revocabile numai prin hotărâre judecătorească; (art. 84 și 96 al legii din 1874; art. 115 și 134 din legea nouă); așa că toate aceste dispozițiuni relative la pozițiunea farmaciștilor sau la drepturile lor patrimoniale, în deosebire de cele dintâi, deși au conexitate cu ordinea publică, ele privesc statul personal al farmaciștilor sau dreptul lor de proprietate, ce ia naștere prin acte juridice dependente de voința lor, după îndeplinirea unor certe condițiuni, cum este examenul de aptitudine și concursul, și prin urmare formează drepturi câștigate din momentul realizării lor, ce nu pot fi revocate la schimbarea fie-cărei legi.

Considerând că dacă însuși legiuitorul ar putea să distrugă aceste drepturi câștigate pentru că lui îi este permis de a declara o lege retroactivă în casurile majore de interes public, ca unul ce nu poate renunța la misiunea ce are de a organiza societatea; în lipsa unei asemenea voințe exprese a legiuitorului nu poate judecătorul să interprete și să aplice legea ast-fel în cât să îi dea efect retroactiv; și deci, în specie, fiind stabilit că legea din 1893, care cere cetățenia dirigenților, nu se ocupă formal de drepturile dobândite de străini sub imperiul legii vechi, este presumat că principiul nou nu se aplică de cât *salvo jure acquisito*, adică respectând faptele consumate anterior.

Conchidem deci, ca consecință, că precum străinul născut în țară, care a dobândit calitatea de pământean, îndeplinind condițiunile statornicite de codicele civil la epoca majorității, n'a fost desbrăcat de această calitate în 1884, când Constituțiunea revizuită a impus condițiuni diferite și mai riguroase pentru obținerea împământenirei, de asemenea, străinul care a căpătat titlul de diriginte de farmacie, trecând examenul și îndeplinind condițiunile cerute de legea din 1874, nu poate fi nesocolit astăzi cu toate că legea nouă a schimbat condițiunile admisibilității dirigenților; și aceasta cu drept cuvânt, pentru că a înlătura dreptul său este a modifica condițiunile și calitățile pe care densus s'a rezimat și a muncit supunându-se examenului și multor sacrificii, și ar fi, prin urmare, o jignire, o lovire foarte crudă și fără de profit pentru societate ca să-l înșelăm ast-fel în legitimele sale speranțe. (Mărzescu, Maximele Dreptului roman, pag. 41—68; Aubry et Rau, Code civil I, pag. 59; Laurent, Principes de droit civil I, N.166).

e) *Recunoașterea dreptului și redeschiderea farmaciei.*

Față cu aceste principii, rămâne constant, că precum noii legiuitori n'au ridicat dreptul de dirigență a lui Herțenberg, Ministerul și Consiliul sanitar după ce i Pau acordat nelimitat nu îl pot tagădui numai pentru motive trase din art. 85 al legii sanitare din 1885 sau art. 130 al legii în vigoare, după cum rezultă că a dispus prin hotărârile menționate. Dreptul lui Herțenberg, irevocabil în afară de casurile legale, tolerat numai până acum de Consiliul sanitar și Minister, poate fi valorificat prin justiție și deci judecata, în baza legii, trebuie să îl recunoască nelimitat și ca consecință să infirme dispozițiunile luate în ce privește închiderea pe cale administrativă a farmaciei ce o are în arendă, pentru că această măsură a fost luată în baza art. 119, numai ca o urmare a nerecunoașterii dirigenței, calitate, pe care o posedă și de care nu poate fi lipsit de cât în marginele dispozițiilor legii. Sa violat dispozițiunile legii sanitare și cererea lui Carol Herțenberg fiind în totul întemeiată față cu Ministerul, tribunalul cată să o admită, ordonând redeschiderea farmaciei sub dirigența sa.

B) *Acțiunile lui Lochman contra lui Herțenberg.*

Având în vedere acțiunile pornite de către Anton Lochman contra lui Herțenberg cari au de obiect: a) resilierea contractului de arendă a Farmaciei Curței la Hygea, arendată acestui din urmă cu contractul

autenticat la No. 1204/91 de trib. local secția 3-a precum și evacuarea imobilului și b) condamnarea la daune interese a lui Herțenberg.

a) *In ce privește acțiunea în resiliare.*

Considerând că din actele prezentate și debaterile urmate, rezultă că expirând o perioadă de arendă, a intervenit la 29 Mai 1891 un nou contract, prin care se arendează această farmacie cu începere de la 9 Septembrie 1893 și până la 9 Septembrie 1900, pe prețul anual de 9600 lei, plătitor jumătate cu zece zile înainte de 9 Septembrie și jumătate cu zece zile înainte de 9 Martie a fie-cărui an de arendă, stipulându-se de părți pactul comisoriu de resiliare de drept al contractului, fără somațiune și judecată, în cazul când arendașul n'ar plăti la termenele fixate sumele datorite drept arendă.

Având în vedere că motivele pe care și le fundează proprietarul Lochman, cererea sa de resiliare sunt trei: 1) pentru că părțile stipulând resiliare de drept a contractului, în cas de neplată a arendei la termen, această clausă produce efectele ei de drept din momentul ce se constată că arendașul nu și-a îndeplinit angajamentul, 2) pentru că arendașul nu întrunește una din condițiile cerute de lege spre a fi dirigent, nefiind român sau naturalizat, așa că contractul urmează a fi resiliat din cauza imposibilității continuării arendei și 3) pentru că în urma închiderii farmaciei de autoritate, imobilul nu este întrebuințat la destinațiunea lui determinată prin însăși natura obiectului și a convențiunei dintre părți.

1) *In ceea ce privește primul motiv:*

Considerând că prin articolul 6 din contractul de arendă părțile sau invoit că la cas de neplată la termenele fixate a celor două căsturi, contractul să fie de drept resiliat fără judecată și somațiune și dacă în această privință este necontestat că, judecata în fața unui asemenea pact expres, nu este chemată de cât a constata desființarea contractului prin voința părților, totuși, este cert că atunci când se con'astă de arendas fie că condițiunea resolutorie nu s'a îndeplinit, fie că posterior pactului a intervenit o nouă voință expresă sau tacită a proprietarului care a modificat-o, trebuie să examineze faptele de care se prevalează arendașul, pentru că chiar desființarea de drept a unui contract depinde de neexecutarea angajamentelor arendașului și nu poate fi neexecutare atunci când s'ar dovedi că angajamentul a fost modificat.

Considerând că de și în fapt Lochman stabilește că în realitate arendașul nu i-a plătit un rest de 2000 lei la termenul de 30 August 1894 și ultimul câșt de 4800 lei la 28 Februarie 1895, totuși acest din urmă susține că proprietarul a renunțat tacit la clausa resolutorie exprimată în art. 6 din contract, prin faptul că în executarea angajamentului său, de care depindea condițiunea resolutorie, ia acordat termene de plată; și întemeiază această renunțare pe faptele recunoscute de însuși Lochman la interogatorul său, care arată că chiar după 1893, până la 4 Mai 1894, adică până la o dată anterioară cu 15 zile înainte de introducerea acțiunei, a primit sumă mică în contul arendei și nici n'a cerut restul sau ultimul câșt exigibil până în momentul introducerii acțiunei.

Considerând că odată stabilit în fapt că proprietarul, în loc de a se servi de clausa resolutorie, primește regulat de la arendaș câștul vechiu, în rate mici, chiar după ce a ajuns la scadența un câșt nou; această lungă toleranță dovedește că în cugetarea sa, clausa resolutorie nu era de cât cominatorie și deci, într-un câșt, din interpretarea faptei sale, el este privit că a renunțat tacit la rigoarea dreptului său, este întrebarea dacă dânsul într'un moment ar putea spune, după cum prelinde Lochman, că regularea plăților căștiurilor expirate și dreptul de a se folosi de clausa resolutorie sunt deosebite și că are facultatea de a le exercita sau separat sau cumulativ.

Considerând că dacă pe deoparte renunțarea este de strictă interpretare, nu se presupune și trebuie să rezulte

din o convențiune expresă sau, cel puțin, dacă este tacită, ca ori ce manifestare de voință din fapte învederate și neîndoioasă, și dacă apoi pactul comisoriu expres, chiar în termenii cei mai formali, este subordonat voinței celui în favoarea cărui este stipulat, care poate să renunțe la dânsul după placul său; este cert, că în specie, proprietarul, tratând pe arendaș totdeauna cu bună voință, îngăduindu-l în plata căștiurilor și primindu-l chiar după expirarea ultimului câșt sumă mică în contul căștului anterior, a înțeles să nu se serviască de clausa comisorie cel puțin până în momentul când va manifesta din nou voința de a se servi de ea. Modificarea esențială în ce privește felul plății căștului implică renunțarea tacită la clausa comisorie și noua convențiune încheiată între părți în această privință făcând lege pentru ele, ar fi pe cât de nedrept, pe atât de contrar acestei legi ulterior st bilită, de a lăsa capriciului său relei voințe a proprietarului facultatea de a surprinde buna credință a arendașului prin puțința ce i s'ar acorda de a se prevala de rigoarea contractului pe neașteptate și fără a ține cont de convențiunea posterioră care l'a modificat. (Laurent Principes, XVIII pag. 277 § 260).

Considerând că față cu situațiunea ce și-a creat-o însuși Lochman, prin consimțământul său, nu poate deci se uzeze de pactul comisoriu, fără a și fi manifestat anterior voința sa prin o somațiune adresată arendașului sau fără a și fi cerut cel puțin arenda și să se fi constat refuzul plății; pentru că, în general, arenzile și chiriiile, în lipsă de stipulațiune contrară, fiind querabile, trebuie ca proprietarul să se prezinte la arendași ca să primească prețul și deci, fiind neîndoios că această condițiune de fapt, adică neexecutarea angajamentului trebuie constatată pentru ca să aibă loc desființarea de drept a contractului, iar în specie, rezultând din actele dosarului și din recunoasterile părților că Lochman nici n'a somat pe Herțenberg, nici nu ia cerut arenda datorită, și că acest din urmă, în buna sa credință, chiar în ziua de 19 Mai, când s'a introdus contra acțiunea de resiliare—acțiune, ce și servește numai proprietarului de punere în întârziere—a și făcut la ora două după amiază oferta reală prin Oficiul Portăreilor a întregii sume datorită drept arendă, urmează că arendașului nu i se poate imputa nici o culpă și deci este în totul nefundat primul motiv de resiliare invocat prin prima cerere și susținut în instanță (A se vedea Laurent, Principes, Vol. XXV, pag. 419—422 § 374 și pag. 415 § 371).

2) *In ce privește cele lalte două motive:*

Considerând că dacă este adevărat că Herțenberg până în acest moment a fost numai îngăduit de Minister în dirijarea farmaciei arendată, totuși proprietarul nu poate cere resiliarea contractului pentru motivul că arendașul nu întrunește condițiile cerute de lege ca farmacist dirigent, căci Lochman n'are interes de a i se resilia contractul din cauza unei împedcări personale a arendașului, care nu-l privește, într-un câșt ar găsi puțința să se folosească mai înainte de arendă în marginele contractului, așa că acest motiv ar fi neîntemeiat chiar dacă nu i s'ar fi recunoscut în instanță lui Herțenberg calitatea de dirigente. De asemenea, față cu această recunoastere și cu dispozițiunea luată de judecată de redeschidere a farmaciei, proprietarul, care ar fi fost îndrituit a cere resiliarea contractului pentru că n'ar fi putut s'o întrebuințeze arendașul la destinațiunea ei determinată prin natura obiectului și intențiunea părților contractante, dacă măsura luată de administrațiune rămânea în ființă, cată să i se respingă și ultimul motiv, fiind constant că închiderea nu s'a operat prin culpa arendașului, care nu poate fi silit să suferă consecințele unui fapt independent de voința sa și pentru neîndeplinirea căruia a luptat continuu.

b) *In ce privește acțiunea în daune*

Considerând că din actele prezentate în instanță se constată că Lochman stia în 1891 când a încheiat ultimul contract că Ministerul îi tolera numai arendașului său dreptul de dirigență a farmaciei până în 1893, așa că de la un moment la altul se putea aștepta la mă-

suri din partea administrațiunei sanitare contra lui Herțenberg în sensul închiderii farmaciei, și în tot cazul chiar dacă acest din urmă s'a opus a'î preda farmacia după ce s'a operat închiderea de Minister, zădărniciind procederea administrațiunei care deosebit de închidere luase dispoziție a se preda și averea farmaciei proprietarului, nu poate fi găsit în culpă pentru că densul de bună credință știa că nu violase nici o clausă a contractului, a cărui resiliare, potrivit legilor, nu putea fi pronunțată de cât de justița; și prin urmare, nu se putea executa în fapt o resiliare de arendă, ori o evacuare, a cărei soartă depindea de rezultatul procesului angajat înainte între părți, și mai departe, se basa în țăriia dreptului său de dirigente, care o dată consfințit de judecată, încetează prohibițiunea exercițiului lui, ce a motivat această închidere. Dealtminterlea, Lochman, și-a primit regulat arenda și cel ce a suferit în realitate din faptul administrațiunei, este Herțenberg, contra căruia adversarul său a pornit două acțiuni injuste chiar înainte de închiderea farmaciei, așa că judecata nu găsește nici un motiv întemeiat pentru care să fie condamnat la vre-o sumă drept daune ori cheltueli.

C) Acțiunile lui Herțenberg contra lui Lochman

Având în vedere că acțiunile lui Herțenberg contra lui Lochman au de obiect: a) validarea ofertelor reale efectuate în contul arenzilor până la 9 Martie 1896 și b) condamnarea lui Lochman la daune pentru neexecutarea condițiilor contractului de arendă.

a) In ce privește validarea ofertelor

Având în vedere că judecata urmează a se pronunța numai în privința ofertei sumei de 4800 lei, consemnată de arendaș în contul arenzei de la 9 Septembrie 1895 până la 9 Martie 1896, fiind că proprietarul a acceptat prima ofertă, încasând suma consemnată drept arendă până la 9 Septembrie curent.

Considerând că după cum rezultă din lucrările aflate în dosar, oferta sumei datorite a fost precedată de o somațiune făcută de Portărei și creditorele refuzând primirea sumei întregi, a fost consemnată cu recipisa casieriei generale de Iași No. 7045/95, precum rezultă din procesul verbal dresat de Portărei la 31 August curent, de pe care s'a eliberat copie creditorului, și că, după aceasta, s'a făcut o nouă somațiune lui Lochman a'și primi suma de la Portărei, în conformitatea art. 1116 al. 6 din codicile civil; așa că, s'a îndeplinit toate formalitățile legiuile.

Considerând că de și după 15 Septembrie, data închiderii farmaciei, Herțenberg nu s'a mai folosit de imobilul arendat, totuși această nefolosință n'a fost motivată prin faptul proprietarului, ca să poată fi privat de arendă în acest interval, așa că Tribunalul urmează a declara valabilă oferta și consemnațiunea iar pe Lochman să'l condamne la cheltuelile de judecată ce le-a ocazionat necesitatea ambelor validări.

b) Acțiunea în daune a lui Herțenberg

Având în vedere că Herțenberg și bazează aceste daune pe împrejurarea că proprietarul Lochman a refuzat de a'î presta serviciul de dirigente în farmacia ce și a arendat și că a lucrat pe căi piezice să fie îndepărtat de la dirigența de către Minister.

Considerând că chiar în ipoteza când Herțenberg n'ar avea dreptul de dirigență, încă n'ar putea pretinde legalmente proprietarului să'î facă acest serviciu, pentru simplul motiv că acest din urmă a înțeles a'î arenda imobilul nu și a'î pune la dispozițiune serviciile sale. Dacă mai înainte de a obține diploma, Lochman s'a oferit a lua pentru un timp dirigența acestei farmacii, nu rezultă din această bună voință, așa precum deduc apărătorii arendașului, că densul a înțeles să'î presteze aceleași servicii și în alt stadiu al duratei contractului, ori când ar fi prelinse de Herțenberg, căci din acest contract nu rezultă absolut această sarcină din partei. Proprietarul trebuie să facă ca arendașul să se folosească neîmpedecat în tot timpul arende, potrivit al.

3 al art. 1420 din cod. civ., dar aceste obligațiuni se referă numai la imobil și deci nu poate fi responsabil de diversele cauze personale arendașului ce și aduce imposibilitatea folosinței, ca unele ce nu se pot califica în mod juridic că au distrus lucrul arendat sau au împedecat folosința lui. Din telegrama și cererea lui Lochman, prin care solicită dirigența de la Minister, iarăși nu rezultă pentru arendași dreptul de a cere vre-o daună, căci din aceste două acte produse în instanță, nu se poate zice de cât că Lochman a luat măsură să fie în puțință de a lua dirigența farmaciei atunci când va fi îndepărtat de autoritate arendașul său, ca să nu rămâie închisă; și față cu toate aceste, rămâne neîntemeiată acțiunea în daune pornită de Herțenberg și deci urmează a i se admite numai cererea de cheltueli de judecată, făcute cu validările ofertelor după cum se arată mai sus, cheltueli, pe care tribunalul în aprecierea sa le fixează la suma de două sute cincizeci lei.

Pentru aceste motive redactate de d-l Președinte D. G. Maxim.

Hotărâște,

Respinge declinatorul de competență propus de către Ministerul de Interne.

Admite acțiunea lui Carol Herțenberg contra acestui Minister.

Recunoaște lui Carol Herțenberg dreptul dirigenței de farmacie, câștigat nelimitat, potrivit articolului 84 al legii sanitare din 8 Iunie 1874.

Înfirmă hotărârile Ministerului de Interne din 20 August și 13 Septembrie 1893, date după avisele sub No. 878 și 985 ale Consiliului Sanitar superior, prin care s'a ordonat închiderea pe cale administrativă a Farmaciei Curței la Hygea din orașul Iași, arendată numitului Herțenberg de către Anton Lochman, ca date prin violarea articolelor 84 al legii sanitare din 1874 și 119 al. 4 al legii sanitare din 1893 și în consecință; Ordonă redeschiderea farmaciei «la Hygea» sub dirigența reclamantului Carol Herțenberg.

Respinge toate patru acțiuni pornite de către Anton Lochman contra lui Carol Herțenberg atât în ce privește resiliarea contractului de arendă a farmaciei în cestiune și evacuării ei cât și în privința daunelor și cheltuelilor de judecată prelinse contra lui Carol Herțenberg ca fiind neîntemeiate.

Validează oferta reală a sumei de 4800 lei efectuată de Herțenberg în contul lui Anton Lochman drept arendă a Farmaciei la Hygea, pe timpul de la 9 Septembrie a. c. până la 9 Martie 1896.

Respinge acțiunea reconvențională în daune formulată de către Carol Herțenberg contra lui Anton Lochman ca neîntemeiată.

Condamnă pe Anton Lochman să plătească lui Herțenberg suma de 250 lei cheltueli de judecată.

(ss) D. G. Maxim, S. Zăhărescu, Emanți.

INFORMATIUNI

D. Stătescu ministru de justiție, pregătește pe ziua de 15 Decembrie o însemnată mișcare în magistratura amovibilă.

Primul președinte al Curței de Apel din București, aduce la cunoștința justițiabililor, că cu începere de la 1 Decembrie, aprozii nu vor mai striga părțile. Imprecinații vor trebui să se prezinte la portărele secției, care, la rândul procesului, îi va prezenta înaintea Curței.

D-l G. P. Petrescu, distinsul membru al Înaltei Curți Casație și Justiție, unul din puținii juriști care se

ocupă cu îmbogățirea literaturii noastre juridice, a dat la lumină, zilele acestea, *Volumul I a unei noi opere*, de mare valoare juridică, asupra **Sucesiunelor**, cuprinzând *sucesiunile regulate sau legitime și sucesiunile neregulate*, precum și *sezina, drepturile copiilor naturali, drepturile văduvei sărace în averea soțului său și dreptul statului asupra averii călugărilor*.

Este de prisos, credem, a mai recomanda această nouă scriere a d-lui Petrescu, când este cunoscut din scrierile trecute ale d-sale asupra *Donațiunilor, Testamentelor, Persoanelor morale, Acțiunea Pauliană*, etc., etc., cu câtă erudițiune și competență, D-l Petrescu a tratat aceste dificile chestiuni.

Credem a face un adevărat serviciu cititorilor noștri și tuturilor acestora ce se ocupă cu studiul dreptului, semnalându-le această nouă și meritoasă scriere a d-lui Petrescu.

În ziua de 30 Noembrie, a avut loc înaintea Curții de apel din București, în fața tuturilor secțiunilor intrunite, și cu mare solemnitate, prestarea jurământului de către d-nii G. E. Schina, ca Prim-Președinte, G. Bagdat ca președinte al secțiunii a II, și N. Budișteanu ca consilier, în locul d-lui Bagdat.

Aceste meritate înaintări și numiri au fost foarte bine primite de către lumea juridică.

Atragem atențiunea cititorilor noștri asupra importanței hotărârii a tribunalului Iași, ce publicăm în numărul de azi al ziarului nostru, și care rezolvă chestiuni de o mare importanță juridică. Considerentele hotărârii, sunt redactate cu multă inteligență și erudițiune de d-l președinte G. D. Maxim.

BIBLIOGRAFIE

A apărut :

TRATAT TEORETIC SI PRACTIC

de

PROCEDURA CIVILA

cuprinzând

LEGEA JUDECĂTORIILOR DE PACE

ACTIUNILE POSESORIE

ACTIUNEA DE REVENDICARE

ACTIUNE DE GRANITIUNE și HOTĂRNICII

EXPROPRIAREA PENTRU CAUSA DE UTILITATE PUBLICĂ

de

DIMITRIE CHEBĂBCI

Doctor în drept, Avocat

Se află de vânzare la Tipografia d-lui Gr. Panaitescu Pasagiul Carageorgevici și la Librăria Alcalay.

Preț 12 Lei

A eșit de sub tipar :

SUCCESIUNELE

cuprinzând

Sucesiunile regulate sau legitime și sucesiunile neregulate, precum și Sezina, — drepturile copiilor naturali, — drepturile văduvei sărace în averea soțului său, — și dreptul statului asupra averii călugărilor,

DE

G. P. PETRESCU

Consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție.

VOLUMUL I.

Prețul : 4 lei și 6 lei, pe hârtie velină.

A apărut :

TRATATUL DE DRPET COMERCIAL

PARTEA III-a VOL. I

DE

C. N. TONEANU

Avocat, Galați

Se află de vânzare pe preț de 2 lei la autor în Galați, la librăria «Socec» în București, «Șaraga» în Iași și la administrația «Curierului Judiciar». Asemenea partea I și a II-a pe preț de 10 lei ambele.

Anunțăm cu plăcere că cu concursul mai multor domni avocați ai baroului din București

S'A DESCHIS

Pe cheiul Dâmboviței, vis-a-vis de Palatul Justiției

(Casa CĂNUȚĂ)

„INFORMATORUL“

Buroa care se ocupă cu afaceri judiciare, redactări de acte de Notariat, îndepliniri de proceduri la procese în toată țara, executări de sentințe și încasări de creanțe.

Agenție specială de încredere

pentru vânzări, cumpărări și închirieri de pârvalii, case, locuri virane, moșii și păduri

Plasează bani în ipotecă și îlesnește împrumuturi la Credite și particulare, sconturi, cesiuni de arendă, chirii, creanțe și drepturi de moștenire.

Face formalități de căsătorie și foi de zestre.

NB. Unul din avocați va sta în biroa la dispoziția publicului pentru consultațiuni în toate zilele de lucru de la orele 9—12 și de la 2—5 iar în zilele de sărbători de la orele 9—12.

Acest biroa fiind menit a scăpa pe public de multele neajunsuri ce suferea din cauza samsarilor, îi urăm viață lungă și afaceri frumoase și îndemnăm pe amicii și cititorii noștri a se adresa cu toată încrederea acestui biroa.

Sunt de plasat în rangul I sau după credit lei 35000, 24000, 12000, și 12000.